
Cat2-Carta de Colom-Pere Posa

Autor:

Data de publicació: 17-09-2014

En nom de la Santíssima Trinitat, que sempre em guia, arribí a aquestes terres que mai abans havien estat conegudes per ningú. Prenguí possessió d'elles en nom dels nostres sobirans, amb la bandera reial desplegada, sense oposició

A la primera que jo trobí posí nom de Sant Saluador, en commemoració de la sua Alta Magestat, la qual meravellosament tot açò ha donat; los indis l'anomenen Guanahani. A la segona posí nom l'illa de Santa Maria de Concepció, a la tercera, Ferrandina; a la quarta, l'illa Bella, a la cinquena, l'illa Joana, e així a cada una un nom nou. Quant jo arribí a la Joana seguí jo la costa della a ponent, e la trobí tan gran que pensí que seria terra ferma, la província de Catay. E com no trobí així viles e llogarets a la costa de la mar, petites poblacions, amb la gent de les quals no podia haver parla, perquè després fugien tots, anava jo endavant en lo camí, pensant de no errar grans ciutats o viles, e al cap de moltes llegües, vist que no havia innovació e que la costa me portava al setentrí, d'on la mia voluntat era contrària, perquè l'hivern era ja encarnat, jo tenia propòsit de fer del al austro e també lo vent me donava endavant, determiní de no esperar altre temps e tornar enrere fins un assenyalat port, d'on envií dos hòmens per la terra per saber si havia rei o grans ciutats. Caminaren III jornades e trobaren infinites poblacions petites e gent sense nom, mes no cosa de regiment, per la qual cosa se tornaren.

Jo entenia fart d'altres indis, que ja tenia presos, com continuament aquesta terra era illa, e així seguí la costa della a l'orient cent e set llegües fins on feia fi, del qual cap veié una altra illa a l'orient, distant d'aquesta deu o vuit llegües, a la qual després posí nom a la Spanyola; e aní allà, e seguí la part del setentrí, així com de la loana l'orient CLXXVIII grans llegües per línia recta de l'orient així com de la loana, la qual e totes les altres són fortíssimes en massa grau, e aquesta en extrem; en ella hi ha molts ports a la costa de la mar sense comparació d'altres que jo sàpiga en cristians e farts rius bons e grans que és meravella; les terres della són altes e en ella hi ha moltes serres e muntanyes altíssimes, sense comparació de l'illa de centre frei, totes fermosíssimes, de mil formes, e totes caminables e plenes d'arbres de mil maneres e altes e semblen que arriben al cel, e tinc per dit que IAMAS perden la fulla, segons ho pot comprendre, que els veié tan verds e tan bonics com són per maig a Spania, e uns estaven florits, uns amb fruit, e uns en un altre terme, segons és la sua qualitat.

I cantaua lo rossinyol e altres aucells de mil maneres al mes de novembre per allà on jo anava; hi ha palmes de sis o de vuit maneres, que és admiració veure-les, per la diformitat ferrosa d'elles, mes així com los altres arbres e fruits e herbes. En ella hi ha pinedes a meravella, e hi ha campañas grandíssimes, e hi ha mel, e de moltes maneres d'aus e fruits molt diversos. A les terres hi ha moltes mines de metalls e hi ha gent inestimable nom. La Spanyola és meravella: les serres e les muntanyes e les valls e les campañas, e les terres tan fermoses e gruixudes per a plantar e sembrar, per criar ramats de totes sorts, per edificis de viles e llocs. Los ports de la mar, aquí no hauria creença sense vista, e dels rius molts e grans e bones aigües, los més dels quals porten or. En los arbres e fruits e herbes hi ha grans diferències d'aquelles de la loana; en aquesta hi ha moltes espècies e grans mines d'or e d'altres metalls. La gent d'esta illa e de totes les altres que he trobat e hagut ni institutriu hagut notícia, caminen tots nus, hòmens e mullers, així com les sues mares los paren, encara algunes mullers es cobrien un sol lloc amb una fulla de yerba o una cosa de cotó que per això fan. Ells no tenen ferro ni acer ni armes ni són [parell] a això, no perquè no sia gent ben disposada e de ferrosa alçada, saluo que són molt et [brosos] a meravella. No tenen altres armes saluo les armes de les canyes quan estan amb la llavor, a [la] qual posen la fi un escuradents agut, e no gosen usar d'aquelles, que moltes vegades em [aca] eu enviar a terra dues o tres hòmens a alguna vila per haver parla sortir a [això] sense nom, e després que los veien arribar fugien a no guardar pare a fill, e això no perquè a cap se institutriu fet mal, abans, a tot on jo institutriu estat e pogut haver parla, los he donat de tot lo que tenia, així teles com altres coses moltes, sense rebre per això cosa alguna, mes són així temorosos sense remei. És veritat que, després que asseguruen e perden aquesta por, ells són tant sense engany e tan liberals del que tenen que no ho creurien sinó lo que ho veíes. Ells, de cosa que tinguin, pidiéndogela, mai diuen de no; conviden la persona amb això e mostren tant d'amor que donarien los cors e volen sia cosa de valor, o sia de poc preu, després per qualquiera coseta de qualsevol manera que sia que se li doni per això siguin contents. Jo vaig defensar que no se'ls donessin coses tan siuiles com trossos de terrissa trencades e trossos de vidre trencat e caps de

daguetes; haunque quan ells això podien arribar, los semblava haver la millor joia del món; que es va encertar haver un mariner, per una agulla, d'or de pes de dos castellans e mig; e altres, d'altres coses, que molt menys valien, molt més. Ja per blanques noves donaven per elles tot quant tenien, haunque fossin dues ni tres castellans d'or o una arrova o dues de cotó filat. Fasta los trossos dels arcs trencats de les pipes tomaven e donaven lo que tenien com a bèsties. Així que em va semblar malament jo ho vaig defensar. E donava jo gracioses mil coses bones que jo portava perquè prenguin amor; e allenda d'això es faran cristians, que s'inclinen a l'amor e servei de sa altesa e de tota la nació catalana; e procuren d'ajuntar de donar-nos de les coses que tenen en abundància que ens són necessàries. E no coneixien cap bolet ni idolatria, saluo que tots creuen que les forces e lo bé és al cel, e creien molt fermament que jo, amb aquests naus e gent, venia del cel e en tal acatament me rebien en tot terme, després d'haver perdut la por. E això no procedeix perquè siguin ignorants, sinó de molt subtil enginy, e hòmens que naveguen totes aquelles mars, que és meravella la bona compte que ells donen de tot, saluo perquè mai van veure gent vestida ni semblants naus. E després que arribí a les Índies, a la primera illa que vaig trobar vaig prendre per força alguns d'ells per a que aprenguessin e em donessin notícia del que havia en aquelles parts, e així va ser que

pa que deprendessen e em donassen notia del que havia en aquelles parts, e així fo que després entendieron e nos a ells, quant per llengua o senyals, e aquests han aprofitat molt. Oi dia los porto que sempre estan de propòsit que vinc del cel, per molta conversa que ayan hagut amb mi. E aquests eren los primers a pronunciar-on jo arribava e los altres anaven corrent de casa en casa, e a les viles properes amb veus altes: venit, veniu a veure la gent del cel. Així, tots, hòmens com mullers, després d'haver lo cor segur de nosaltres, venien que no quedava gran ni petit, e tots portaven alguna cosa de menjar e de beure que donaven amb un amor meravellós.

Ells tenen a totes les illes moltes canoes, a manera de fustes de rem; d'elles majors, unes menors, e algunes e moltes són més grans que una fusta de deu e vuit bancs; no són tan amples perquè són de una sola fusta, mes una fusta no terna amb elles al rem perquè van que no és cosa de creure, e amb aquestes naveguen totes aquelles illes, que són innombrables, e porten les seues mercaderies. Algunes d'aquestes canoes he vist amb LXX e LXXX hòmens en ella, e cada un amb lo seu rem.

En totes aquestes illes no vide molta diversitat de la fechura de la gent, ni en los costums, ni en la llengua, saluo que tots s'entenen, que és cosa molt singular, per la qual cosa espero què determinaran les sues alteses per a la conversió d'ells de la nostra santa fe, a la qual són molt disposats.

Ja he dit com jo havia caminat CVII llegües per la costa de la mar, per la dreita línia d'occident a orient, per l'illa Ioana, segons lo qual camí puc dir que aquesta illa és maior que Anglaterra e Escòcia juntes, perquè més enllà d'aquestes CVII llegües em queda, de la part de ponent, dues províncies que jo no he caminat, la una de les quals diuen Auau, on neix la gent amb cua; les quals províncies no poden tenir en longura menys de L o IX llegües, segons vaig poder entendre d'aquests indis que jo tinc, los quals saben totes les illes. Aquesta altra Spanyola en cercol té més que Spanya tota des Coliure, per costa de mar, fins a Fuenterauia, en Biscaia, doncs en una quadra vaig caminar CLXXXVIII grans llegües per recta línia d'occident a orient. Aquesta és per desitjar e [vista] és per mai deixar, a la qual ja [que de to] dónes tingui presa [d] a possessió per Ses Alteses e totes siguin més abastades del que jo sé e puc dir, e totes les tinc per les sues alteses qual d'elles poden disposar com e tan complidament com dels regnes de Castella. En aquesta Spanyola, en lo lloc més convenient e millor comarca per les mines de l'or e de tot tracte, així de la terra ferma d'Aqua com d'aquella d'allà del Gran Ca, on haurà gran tracte e guany, he pres possessió d'una vila gran, a la qual vaig posar nom a la vila de Naudad, e en ella he dat força e fortalesa, que ja a aquestes hores estarà del tot acabada, e he deixat-hi gent que abasta per semblant dat, amb armes e artilleries e vitualles per més d'un any, e fusta e mestre de la mar a totes arts per fer altres; e gran amistat amb lo Rei d'aquella terra, en tant grau que preciaua de em trucar e tenir per germà, e haunque li mudés la voluntat a ofendre aquesta gent, ell ni los seus no saben què siguin armes, e caminen nus com ja he dit. Són los més temerosos que hi ha al món, així que només la gent que allà queda és per a destruir tota aquella terra, e és illa si perill de les sues persones sabent-regir. En totes aquestes illes em sembla que tots los hòmens siguin contents amb una dona, e al seu maïoral o rei donen fasta veynte. Les dones em sembla que treballen més que los hòmens, ni he pogut entendre si tenint béns propis, que em va semblar veure que aquells que un tenia tots feien part, especialment de les coses menjadores.

En aquestes illes fasta aquí no he trobat hòmens mostrudos com molts pensaven, mes abans és tota gent de molt valent acatament, ni són negres com a Guinea, saluo amb los seus cabells correntíos, e no es crien on hi ha ímpetu massa dels raigs solars; és veritat q el sol té allà gran força, ja que és diferent de la Liña equinocial vint e sis grans. En aquestes illes, on hi ha muntanyes grans, hi ha tenia força lo fred aquest yuerno, mes ells ho pateixen pel costum que amb l'ajuda de les viandes mengen amb espècies moltes e molt calents en excés. Així que mostruos no he trobat ni notícia, saluo d'una Ylla que és aquí a la segona a l'entrada de les Yndias, que és poblada d'una gent que tenen en totes les ylles per molt ferotges, los quals mengen carn umana. Aquests tenen moltes canoes, amb les quals corren totes les ylles de l'Índia, roben e prenen quant poden; ells no són més difformes que los altres, saluo que tenen en

costum de portar los cabells llargs com dones, e usen arcs e fletxes de les mateixes armes de canyes, amb un escuradents al cap per defecte de ferro que no tenen. Són entre aquests altres pobles que són en molt grau covards, mes jo no los tinc en res més que als altres. Aquests són aquells que tracten amb les dones de matrimoni, que és la primera Ylla partint de Spanya per a les Índies que es troba, a la qual no hi ha home cap; elles no fan servir exercici femení, saluo arcs e fletxes, com los sobredichos de canyes, e s'armen e cobegen amb Launes de arambre que tenen molt. Una altra Ylla em seguran més gran que l'Espanyola, en què les persones no tenen cap cabell. En aquesta hi ha or sense conte e destas e de les altres porto comigo indis per testimoni.

En conclusió, a parlar desto només que s'ha dat aquest viatge que va ser així de corrido, que poden veure Ses Alteses que jo los donaré or quant ouieren menester amb molt poqueta ajuda que los seus alteses me donaran agora, espècies e cotó quant ses Alteses manessin carregar, e almàstica quanta manessin carregar; e de la qual fasta oi no s'ha trobat saluo a Grècia a l'illa de Xío, e lo senyoriu la ven com vol, e lignàloe quant manessin carregar, e esclaus quants manessin carregar, e seran dels idòlatres. E crec haver trobat ruibarbre e canyella, e altres mil coses de substància trobaré, que hauran trobat la gent que jo allà deixo; perquè jo no m'he detingut cap terme, en quant lo vent me aia donat lloc de navegar: només a la vila de Naudad, en quant deixé assegurat e ben assentat. E a la veritat, molt més ficiera si los naus me siruieran com a raó demanava. Això és força e etern Déu nostre Senyor, lo qual dóna a tots aquells que caminen lo seu camí victòria de coses que semblen impossibles. E aquesta assenyaladament va ser la una, perquè haunque destas terres Aian trobat o escripto tot va per conjectura sense reunir de vista, saluo comprenent, a tant que los oients, los més, escoltauan e iuzgauan més per parla que per poca cosa d'això. Així que, ja que lo nostre Redemptor va donar aquesta victòria als nostres ilustríssimos Rei e Reina e a seus regnes famosos de tan alta cosa, on tota la cristianitat deu prendre alegria e fazer grans festes, e donar gràcies solemnes a la Sancta Trinitat amb moltes oracions solemnes, per lo tant enxalçament que hauran en tornant-se tants pobles a la nostra sancta fe, e després pels béns temporals que no solament a l'Espanya, més tots los cristians ternan aquí refrigeri e guany. Això segons lo dat així en breu.

Data en la calavera, sobre les illes de Canària, a XV de febrer any mil CCCCLXXXIII.

Farà lo que maneu.

L'Almirall.

Anima que venia dins de la carta.

Després d'aquest escript e estant en mar de Castella, va sortir tant de vent sul e sud-est que m'ha fet descarregar les naus, però vaig arribar aquí en aquest port de Lisboa, que va ser la major meravella del món, on vaig recordar escriure a Sa Altesa. En totes les Yndias he sempre trobat lo temps com al maig. On jo vaig anar en XXXIII dies e vaig tornar en XXVIII, salvat d'aquestes tempestes que encara m'han tingut XIII dies corrent per aquesta mar. Diuen aquí tots los hòmens de la mar que jamai hi ha hagut tan dolent yuern ni tantes pèrdues de naus. Data ha Quatorze dies de març.

Aquesta Carta enbia Colom a l'escriua de ració de les illes trobades en les Índies.

Continguda a una altra de Sa Altesa